

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-603-4-25>

**THE IMPACT OF MANAGEMENT STRUCTURES
OF AGRICULTURAL ENTERPRISES ON THE EFFECTIVENESS
OF SOCIAL PROJECT IMPLEMENTATION WITHIN
PUBLIC-PRIVATE PARTNERSHIPS**

**ВПЛИВ СТРУКТУРИ УПРАВЛІННЯ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ
НА ЕФЕКТИВНІСТЬ РЕАЛІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНИХ ПРОЄКТІВ
У ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОМУ ПАРТНЕРСТВІ**

Сучасні трансформаційні процеси в аграрному секторі України посилюють роль ефективних управлінських структур у забезпеченні сталого розвитку підприємств та їх соціальної відповідальності. Особливого значення набуває державно-приватне партнерство (далі – ДПП), яке виступає ключовим механізмом реалізації соціальних проєктів у сільських громадах та сприяє підвищенню конкурентоспроможності аграрного виробництва. Разом із тим, успішність таких ініціатив значною мірою визначається тим, наскільки гнучкою й адаптивною є організаційна структура управління аграрних підприємств, а також які механізми комунікації й розподілу відповідальності закладені в партнерській взаємодії.

Наукові джерела демонструють різні підходи до оцінки впливу управлінських структур аграрних підприємств на ефективність соціальних проєктів у межах державно-приватного партнерства, охоплюючи як національний, так і міжнародний досвід, але залишаючи низку невирішених аспектів. У роботі С. Калініченка показано, що структурна диверсифікація управління підвищує ефективність діяльності та конкурентоспроможність підприємств у динамічному середовищі [1], однак соціальний вимір управлінських рішень автором розкрито поверхнево, що вимагає додаткових досліджень.

І. Тарасенко та О. Тарасенко наголошують на важливості інтеграції державних стратегій і корпоративної відповідальності бізнесу [2]. Проте їхній акцент на нормативно-правових аспектах не враховує внутрішні організаційні чинники, здатні як стимулювати, так і стримувати соціальні ініціативи. Н. Усата та М. Ксенофонов описують розвиток ДПП на сільських територіях, підкреслюючи потребу багаторівневої координації між владою, бізнесом і громадами [3], але їхній підхід переважно описовий і не висвітлює відмінностей між централізованими та децентралізованими моделями управління, що ускладнює практичні

висновки. Міжнародне дослідження G. Feng, S. Nao та X. Li доводить, що сталість проєктів у ДПП забезпечується налагодженими відносинами з державними органами та ефективним проєктним управлінням [4]. Автори вказують на протиріччя між централізованими моделями та потребою локальної адаптації, особливо актуальною для аграрної сфери.

Хоча дослідження висвітлюють економічні та правові аспекти ДПП, вони недостатньо враховують внутрішню організаційну структуру підприємств. Це підкреслює потребу глибшого аналізу ролі ієрархії, корпоративної культури та механізмів ухвалення рішень у забезпеченні сталості соціальних проєктів. Отже, актуальність теми зумовлена необхідністю нових підходів до організації управління, здатних підвищити ефективність соціальних ініціатив у ДПП, що важливо для розвитку громад, підвищення якості життя населення та зміцнення конкурентоспроможності аграрного бізнесу.

Мета дослідження полягає у виявленні взаємозв'язку між структурою управління аграрних підприємств та ефективністю реалізації соціальних проєктів у межах державно-приватного партнерства. Для досягнення поставленої мети визначено такі завдання дослідження:

- дослідити теоретичні підходи й практичний досвід управлінських структур аграрних підприємств у реалізації соціальних проєктів у державно-приватному партнерстві;
- сформулювати рекомендації щодо вдосконалення структур управління аграрних підприємств для підвищення ефективності соціальних проєктів у державно-приватному партнерстві.

Аналіз наукових джерел засвідчує, що ефективність соціальних проєктів у межах державно-приватного партнерства визначається як зовнішніми інституційними умовами, так і внутрішньою організаційною побудовою підприємств. Доведено, що економічний потенціал аграрного підприємства формується завдяки узгодженості виробничих, кадрових та організаційних компонентів, які безпосередньо впливають на здатність реалізовувати соціально орієнтовані ініціативи [1, с. 213–214]. Підприємства з диверсифікованими управлінськими структурами демонструють вищу стійкість до коливань зовнішнього середовища та швидше залучаються до партнерських програм.

Наявність нормативно-правової підтримки з боку держави є лише одним із чинників ефективності, адже без належної внутрішньої організаційної підготовки соціальні програми залишаються формальними [2]. Відсутність спеціалізованих підрозділів або відповідальних посад знижує результативність навіть за умов інституційної підтримки. Розвиток ДПП на сільських територіях потребує багаторівневої координації між державою, бізнесом і громадами [3, с. 65–66], проте відсутність уніфікованих моделей взаємодії та різний рівень централізації управління обмежують адаптивність підприємств.

Міжнародні дослідження підтверджують, що сталість соціальних проєктів у ДПП залежить від ефективного проєктного управління та налагодженої комунікації з державними структурами [4]. Надмірна централізація уповільнює ухвалення рішень і знижує гнучкість програм,

тоді як матричні та децентралізовані моделі забезпечують кращі результати. Оптимальна структура для участі у ДПП має передбачати децентралізацію, створення спеціалізованих підрозділів чи робочих груп і інтеграцію комунікаційних механізмів із державними інституціями та громадами.

З метою підвищення результативності соціальних програм у державно-приватному партнерстві доцільно децентралізувати управління, створити підрозділи чи робочі групи для соціальних проєктів, впровадити проєктні моделі взаємодії з владою та громадами, а також використовувати матричні структури для поєднання стратегічного і локального управління. Для узагальнення рекомендацій здійснено порівняльний аналіз типів управлінських структур аграрних підприємств та їх впливу на реалізацію соціальних проєктів (табл. 1).

Таблиця 1

**Порівняльна характеристика типів управлінських структур
аграрних підприємств та їх вплив на реалізацію
соціальних проєктів у ДПП**

Тип управлінської структури	Переваги	Недоліки	Рекомендований вплив на соціальні проєкти
Централізована	Чіткий розподіл підпорядкування, контроль ресурсів	Повільне прийняття рішень, низька адаптивність	Обмежена ефективність у ДПП, рекомендується зниження рівня централізації
Децентралізована	Гнучкість, швидка реакція на локальні виклики	Може виникати дублювання функцій	Підвищує результативність соціальних програм на місцевому рівні
Матрична	Поєднання стратегічного та проєктного управління, ефективна координація	Вимагає високої управлінської культури	Найбільш ефективна для інтеграції соціальних ініціатив у ДПП

Джерело: авторська розробка

Рекомендації підтверджують, що поєднання матричної структури з елементами децентралізації є найбільш доцільним підходом для реалізації соціальних проєктів у форматі державно-приватного партнерства. Така організаційна модель дозволяє зберігати стратегічний контроль на рівні керівництва підприємства та забезпечувати гнучкість локальних підрозділів у взаємодії з громадами та державними партнерами.

Структура управління аграрних підприємств безпосередньо впливає на ефективність реалізації соціальних проєктів у межах державно-приватного партнерства. Підприємства з децентралізованими та матричними моделями управління виявляють вищу гнучкість і кращу здатність до координації з державними інституціями та громадами, що сприяє сталому розвитку соціальних програм. Натомість централізовані структури, забезпечуючи контроль і чіткий розподіл повноважень, уповільнюють ухвалення рішень і знижують адаптивність, що негативно впливає на результативність партнерських ініціатив.

Результати аналізу теоретичних підходів і практичного досвіду підтвердили доцільність впровадження управлінських моделей, що поєднують стратегічний контроль із локальною автономією підрозділів. Запропоновано створювати спеціалізовані групи чи підрозділи для супроводу соціальних програм, інтегрувати проєктне управління у загальну систему організаційної взаємодії та використовувати матричні структури для балансу між централізованим і локальним рівнями управління. Такий підхід підвищує ефективність координації з владою та громадами, забезпечує стійкі соціальні результати та зміцнює довіру партнерів.

Практичне значення отриманих висновків полягає в можливості їх застосування під час удосконалення організаційних структур підприємств, що залучені до розвитку сільських територій у форматі ДПП. Рекомендації можуть бути використані у процесі корпоративної реструктуризації, розробленні регіональних програм та формуванні механізмів взаємодії між державою і бізнесом. Подальші дослідження доцільно спрямувати на аналіз впливу корпоративної культури, внутрішніх комунікацій та економічної ефективності впровадження гнучких управлінських моделей у різних типах аграрних підприємств із урахуванням регіональних особливостей та міжнародної практики.

Література:

1. Калініченко С. Вплив складових економічного потенціалу на ефективність та конкурентоспроможність аграрного підприємства. *Modeling the development of the economic systems*. 2025. № 1. С. 211–216. DOI: <https://doi.org/10.31891/mdes/2025-15-28>.
2. Тарасенко І., Тарасенко О. Державно-приватне партнерство в контексті реалізації державної екологічної політики. *Економіка та суспільство*. 2022. № 44. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-44-9>.
3. Усата Н., Ксенофонов М. Розвиток державно-приватного партнерства в агропромисловому виробництві та сільських територіях України. *Економіка та управління АПК*. 2022. № 1. С. 62–71. DOI: <https://doi.org/10.33245/2310-9262-2022-172-1-62-71>.
4. Feng G., Hao S., Li X. Project Sustainability and Public-Private Partnership: The Role of Government Relation Orientation and Project Governance. *Sustainability*. 2022. Vol. 14 (8). 4724. DOI: <https://doi.org/10.3390/su14084724>.